

ARBORETUM ŽAMPACH

12b

JEDLE (ABIES)

Čeleď: Borovicovité (Pinaceae)
Rád: Jedlinatotvaré (Pinales)

Rod Jedle je významným a obliběným rodem své čeledi. Ke svému životu vesměs potřebuje hlbší, živnější, vlnější půdy a čistý vzduch. V mládí, kdy roste pomalej, vyžaduje přistínění, později, když se její růst zrychluje, má raději slunné stanoviště, ale přistínění ji nevadí. Pouze by nemělo být příliš velké, aby její větve nevyholovaly. Větším nebezpečím než silné mrazy jsou pro jedle pozdní mrazíky, neboť většinou se jedna o severské a vysokohorské druhy, které v nížinách přilší brzo ráží.

Další informace k jedlim vč. obecného popisu tohoto rodu naleznete na tabuli č. 6 umístěné ve vnitřním areálu. V této lokalitě se také nachází většina druhů ze skupiny jedlí arboreta.

V horní a dolní části parku arboreta je jedle pak zastoupena druhy, které je možné rozdělit podle uspořádání průduchů na jehlicích do následujících dvou skupin:

1. skupina:
Jedle s jehlicemi na lící leskle zelenými, na rubu s výraznými bílými pruhy průduchů:

Jedla bělokora (Abies alba) je nás domácí druh dorůstající 40 až 60 m výšky a dosahující stáří 200 - 300 let. Její koruna je v mládí kuželovitá, později vlnkovitá a velmi často se zaobleným vrcholem. Na nestejně dlouhých větvích vyrůstají jeji až 30 cm dlouhé,

dvoùradě uspořádané jehlice. Důležitým rozlišovacím znakem jsou suché pupeny a drsné chlupaté letorosty. Šísky má 10 - 20 x 4 cm. Ze známých kultivarů této jedle: 'Pendula' s dosti převážně vlnkovitými, dorůstající výšky až 15 m a 'Pyramidalis', který vytváří kompaktní pyramidální tvar s vystoupuvými větvemi, dorůstající 10 m výšky.

Jedla bělokora patří i v nedávné době i vedení smrků k nejvíce postiženým lesním dřevinám vlivem průmyslových imis. Ve severohorských oblastech střední České republiky byly v letech 1990 - 2000 významně odtěženy až 90 % dřetového porostu. Hlavními negativními faktory tohoto vlivu byly orůmýslové imise, které obsahují oxid sirovíku a oxid dusíku, který spolu s vodou v ovzduší vytváří silné minerální kyselinu. Tyto

se v podobě tzv. kyselého deště dostavují do půdy. Navíc

stromy díky své funkci "prachového filtru" zachycují na svých lících množství dalších imis, rozptýlených ve vzduchu. Koncentrace těchto škodlivin každoucích z jedle v deštích vedou k půdě přitom až 10x výši než v vlastních deštích.

Během "ozdravných programů" směřujících zejména k odstranění výsuků a kouřových plnů by nebyly možné nikdy zastavit proces odlesňování středohorských oblastí zasahující jako bumerang celou střední Evropu a také člověka.

Severoamerická **Jedla obrovská (Abies grandis)** je nejvýši rostoucí a největší jedli vůbec, která v domovině dorůstá až 100 m výšky. Na mládých podmínkách až 40 m výšky. Má řídkou, pravidelnou korunu a tmavozelené dvoùradě uspořádané jehlice.

Rozdíl od jedle bělokory je v nestejně dlouhých (2 až 6 cm) jehlicích, daleko v silnějších vlnkovitých pupenech a pouze jemně pytlíčkovitých letorostech. Šísky 10 x 3 cm.

Za západní části Severní Ameriky pochází podobná **Jedla nádherná (Abies magnifica)**, která dorůstá výšky až 57 m a má úzkou kuželovitou korunu.

Za nejstaršího jedince tohoto druhu je považována jedle rostoucí v kalifornských horách - jedinec v roce 2006 měl stáří 665 let (*Abies magnifica* var. *shastensis*, v lokalitě Klamath Mts., California, USA - data base OLDLST).

Jedla sachalininská (Abies sachalinensis) je rozšířena v oblastech severního Japonska, ostrova Hokkaidó, jižního Sachalínu a již. Kuril, kde dosahuje výšky 20 m, její jehlice jsou až 4 cm dlouhé, velmi měkké (až štětkovité), průduchy na rubu slabě značně na rozdíl od výrazných průduchů a křatších jehlic podobně jedle Veltchovy. Šísky 8 x 3 cm.

Jedla šupinatá (Abies squamata) pochází ze západní Číny, kde dorůstá výšky až 40 m. Má charakteristickou borku, která se podobně jako u bříz odslupuje v tenké papírové vrstvě, a to dokonce na stromech jen ve věku od 6 let, v barvě rudohnědé. Jelíček je hustě uspořádaný, ihned (nikolí hřebenovitě) postavený, dlouhé 1,5 - 2,5 cm se 2 dlouhými průduchami na spodní straně.

Jedla řecká (Abies cephalonica) je jedna z nejrychleji rostoucích jedl, pocházející z řeckých pohoří. Dosahuje výšky až 30 m a pokud je v mládí poškozena mrazenem, často vytváří více kmenů. V porovnání s podobnou jedlí kavkazskou je hladší a světlejší, její tuhé,

šupinatá bělokora je v nestejně dlouhých (2 až 6 cm) jehlicích, daleko v silnějších vlnkovitých pupenech a pouze jemně pytlíčkovitých letorostech. Šísky 10 x 3 cm.

Za západní části Severní Ameriky pochází podobná **Jedla nádherná (Abies magnifica)**, která dorůstá výšky až 57 m a má úzkou kuželovitou korunu.

Za nejstaršího jedince tohoto druhu je považována jedle rostoucí v kalifornských horách - jedinec v roce 2006 měl stáří 665 let (*Abies magnifica* var. *shastensis*, v lokalitě Klamath Mts., California, USA - data base OLDLST).

Jedla sachalininská (Abies sachalinensis) je rozšířena v oblastech severního Japonska, ostrova Hokkaidó, jižního Sachalínu a již. Kuril, kde dosahuje výšky 20 m, její jehlice jsou až 4 cm dlouhé, velmi měkké (až štětkovité), průduchy na rubu slabě značně na rozdíl od výrazných průduchů a křatších jehlic podobně jedle Veltchovy. Šísky 8 x 3 cm.

Jedla šupinatá (Abies squamata) pochází ze západní Číny, kde dorůstá výšky až 40 m. Má charakteristickou borku, která se podobně jako u bříz odslupuje v tenké papírové vrstvě, a to dokonce na stromech jen ve věku od 6 let, v barvě rudohnědé. Jelíček je hustě uspořádaný, ihned (nikolí hřebenovitě) postavený, dlouhé 1,5 - 2,5 cm se 2 dlouhými průduchami na spodní straně.

Jedla řecká (Abies cephalonica) je jedna z nejrychleji rostoucích jedl, pocházející z řeckých pohoří. Dosahuje výšky až 30 m a pokud je v mládí poškozena mrazenem, často vytváří více kmenů. V porovnání s podobnou jedlí kavkazskou je hladší a světlejší, její tuhé,

šupinatá bělokora je v nestejně dlouhých (2 až 6 cm) jehlicích, daleko v silnějších vlnkovitých pupenech a pouze jemně pytlíčkovitých letorostech. Šísky 10 x 3 cm.

Za západní části Severní Ameriky pochází podobná **Jedla nádherná (Abies magnifica)**, která dorůstá výšky až 57 m a má úzkou kuželovitou korunu.

Za nejstaršího jedince tohoto druhu je považována jedle rostoucí v kalifornských horách - jedinec v roce 2006 měl stáří 665 let (*Abies magnifica* var. *shastensis*, v lokalitě Klamath Mts., California, USA - data base OLDLST).

Jedla sachalininská (Abies sachalinensis) je rozšířena v oblastech severního Japonska, ostrova Hokkaidó, jižního Sachalínu a již. Kuril, kde dosahuje výšky 20 m, její jehlice jsou až 4 cm dlouhé, velmi měkké (až štětkovité), průduchy na rubu slabě značně na rozdíl od výrazných průduchů a křatších jehlic podobně jedle Veltchovy. Šísky 8 x 3 cm.

Jedla šupinatá (Abies squamata) pochází ze západní Číny, kde dorůstá výšky až 40 m. Má charakteristickou borku, která se podobně jako u bříz odslupuje v tenké papírové vrstvě, a to dokonce na stromech jen ve věku od 6 let, v barvě rudohnědé. Jelíček je hustě uspořádaný, ihned (nikolí hřebenovitě) postavený, dlouhé 1,5 - 2,5 cm se 2 dlouhými průduchami na spodní straně.

Jedla řecká (Abies cephalonica) je jedna z nejrychleji rostoucích jedl, pocházející z řeckých pohoří. Dosahuje výšky až 30 m a pokud je v mládí poškozena mrazenem, často vytváří více kmenů. V porovnání s podobnou jedlí kavkazskou je hladší a světlejší, její tuhé,

šupinatá bělokora je v nestejně dlouhých (2 až 6 cm) jehlicích, daleko v silnějších vlnkovitých pupenech a pouze jemně pytlíčkovitých letorostech. Šísky 10 x 3 cm.

Za západní části Severní Ameriky pochází podobná **Jedla nádherná (Abies magnifica)**, která dorůstá výšky až 57 m a má úzkou kuželovitou korunu.

Za nejstaršího jedince tohoto druhu je považována jedle rostoucí v kalifornských horách - jedinec v roce 2006 měl stáří 665 let (*Abies magnifica* var. *shastensis*, v lokalitě Klamath Mts., California, USA - data base OLDLST).

Jedla sachalininská (Abies sachalinensis) je rozšířena v oblastech severního Japonska, ostrova Hokkaidó, jižního Sachalínu a již. Kuril, kde dosahuje výšky 20 m, její jehlice jsou až 4 cm dlouhé, velmi měkké (až štětkovité), průduchy na rubu slabě značně na rozdíl od výrazných průduchů a křatších jehlic podobně jedle Veltchovy. Šísky 8 x 3 cm.

Jedla šupinatá (Abies squamata) pochází ze západní Číny, kde dorůstá výšky až 40 m. Má charakteristickou borku, která se podobně jako u bříz odslupuje v tenké papírové vrstvě, a to dokonce na stromech jen ve věku od 6 let, v barvě rudohnědé. Jelíček je hustě uspořádaný, ihned (nikolí hřebenovitě) postavený, dlouhé 1,5 - 2,5 cm se 2 dlouhými průduchami na spodní straně.

Jedla řecká (Abies cephalonica) je jedna z nejrychleji rostoucích jedl, pocházející z řeckých pohoří. Dosahuje výšky až 30 m a pokud je v mládí poškozena mrazenem, často vytváří více kmenů. V porovnání s podobnou jedlí kavkazskou je hladší a světlejší, její tuhé,

šupinatá bělokora je v nestejně dlouhých (2 až 6 cm) jehlicích, daleko v silnějších vlnkovitých pupenech a pouze jemně pytlíčkovitých letorostech. Šísky 10 x 3 cm.

Za západní části Severní Ameriky pochází podobná **Jedla nádherná (Abies magnifica)**, která dorůstá výšky až 57 m a má úzkou kuželovitou korunu.

Za nejstaršího jedince tohoto druhu je považována jedle rostoucí v kalifornských horách - jedinec v roce 2006 měl stáří 665 let (*Abies magnifica* var. *shastensis*, v lokalitě Klamath Mts., California, USA - data base OLDLST).

Jedla sachalininská (Abies sachalinensis) je rozšířena v oblastech severního Japonska, ostrova Hokkaidó, jižního Sachalínu a již. Kuril, kde dosahuje výšky 20 m, její jehlice jsou až 4 cm dlouhé, velmi měkké (až štětkovité), průduchy na rubu slabě značně na rozdíl od výrazných průduchů a křatších jehlic podobně jedle Veltchovy. Šísky 8 x 3 cm.

Jedla šupinatá (Abies squamata) pochází ze západní Číny, kde dorůstá výšky až 40 m. Má charakteristickou borku, která se podobně jako u bříz odslupuje v tenké papírové vrstvě, a to dokonce na stromech jen ve věku od 6 let, v barvě rudohnědé. Jelíček je hustě uspořádaný, ihned (nikolí hřebenovitě) postavený, dlouhé 1,5 - 2,5 cm se 2 dlouhými průduchami na spodní straně.

Jedla řecká (Abies cephalonica) je jedna z nejrychleji rostoucích jedl, pocházející z řeckých pohoří. Dosahuje výšky až 30 m a pokud je v mládí poškozena mrazenem, často vytváří více kmenů. V porovnání s podobnou jedlí kavkazskou je hladší a světlejší, její tuhé,

šupinatá bělokora je v nestejně dlouhých (2 až 6 cm) jehlicích, daleko v silnějších vlnkovitých pupenech a pouze jemně pytlíčkovitých letorostech. Šísky 10 x 3 cm.

Za západní části Severní Ameriky pochází podobná **Jedla nádherná (Abies magnifica)**, která dorůstá výšky až 57 m a má úzkou kuželovitou korunu.

Za nejstaršího jedince tohoto druhu je považována jedle rostoucí v kalifornských horách - jedinec v roce 2006 měl stáří 665 let (*Abies magnifica* var. *shastensis*, v lokalitě Klamath Mts., California, USA - data base OLDLST).

Jedla sachalininská (Abies sachalinensis) je rozšířena v oblastech severního Japonska, ostrova Hokkaidó, jižního Sachalínu a již. Kuril, kde dosahuje výšky 20 m, její jehlice jsou až 4 cm dlouhé, velmi měkké (až štětkovité), průduchy na rubu slabě značně na rozdíl od výrazných průduchů a křatších jehlic podobně jedle Veltchovy. Šísky 8 x 3 cm.

Jedla šupinatá (Abies squamata) pochází ze západní Číny, kde dorůstá výšky až 40 m. Má charakteristickou borku, která se podobně jako u bříz odslupuje v tenké papírové vrstvě, a to dokonce na stromech jen ve věku od 6 let, v barvě rudohnědé. Jelíček je hustě uspořádaný, ihned (nikolí hřebenovitě) postavený, dlouhé 1,5 - 2,5 cm se 2 dlouhými průduchami na spodní straně.

Jedla řecká (Abies cephalonica) je jedna z nejrychleji rostoucích jedl, pocházející z řeckých pohoří. Dosahuje výšky až 30 m a pokud je v mládí poškozena mrazenem, často vytváří více kmenů. V porovnání s podobnou jedlí kavkazskou je hladší a světlejší, její tuhé,

šupinatá bělokora je v nestejně dlouhých (2 až 6 cm) jehlicích, daleko v silnějších vlnkovitých pupenech a pouze jemně pytlíčkovitých letorostech. Šísky 10 x 3 cm.

Za západní části Severní Ameriky pochází podobná **Jedla nádherná (Abies magnifica)**, která dorůstá výšky až 57 m a má úzkou kuželovitou korunu.

Za nejstaršího jedince tohoto druhu je považována jedle rostoucí v kalifornských horách - jedinec v roce 2006 měl stáří 665 let (*Abies magnifica* var. *shastensis*, v lokalitě Klamath Mts., California, USA - data base OLDLST).

Jedla sachalininská (Abies sachalinensis) je rozšířena v oblastech severního Japonska, ostro